

Handicaprådets årsberetning 2020

10. januar 2021

Forord

Det har været et særligt år for os alle, også for handicaprådet. Aktiviteterne ud af huset har været begrænset, ligesom der er blevet aflyst flere dialogmøder. Årsberetningen vil derfor se anderledes ud end det plejer.

Arbejdsform

De ordinære møder afholdes som udgangspunkt i gæstekantinen, og vores ønske om at være udadvendt kunne ikke imødekommes dette år med Corona.

Rådets arbejde

Såvel som i 2017, 2018 og 2019 har vægtningen i rådets arbejde ændret sig, således at temadrøftelser og årsrapporter har fået større bevågenhed end tidligere. Målet er at påvirke processer over længere tid og flytte holdninger hos politikerne. Medlemmer af rådet har deltaget i følge-, styre- og arbejdsgrupper i årets løb, ligesom enkeltmedlemmer har deltaget i centrale konferencer og årsmøder.

Temadrøftelser

Inklusion

Drøftelserne omkring Inklusion i folkeskolen og tidlig indsats fyldte meget, og inden vi afgav høringssvar, blev vi grundigt sat ind i hele arbejdet med rapporten på et temamøde.

Utilsigtede hændelser

Rådet fik senere på året en grundig orientering om det forebyggende arbejde med utilsigtede hændelser.

Ledsagelse

Ledsagelse af handicappede i Norddjurs Kommune blev grundigt behandlet. Rådet blev klædt bedre på med forståelsen af de forskellige ledsagerordninger og servicelovens indhold på dette område.

Især ledsagelse af udviklingshæmmede på bostederne gav anledning til megen drøftelse.

Forvaltningens notat herom blev gennemgået, og det blev synliggjort, hvor mange borgere, der hører under de forskellige ledsagerordninger. Det kom nok som en overraskelse for mange i rådet, at den såkaldte §81 ledsagelse antalsmæssigt var mindre end man troede. Kun 21 borgere er omfattet af ordningen. Det blev endvidere synliggjort, at en meget stor gruppe borgere på bostederne er visiteret til §85 ledsagelse.

Dette medfører, at disse borgere, ca. 80 i hele kommunen, er henvist til at få ledsagelse af de personaler, der er på vagt. Med den godkendte normering i Norddjurs Kommune, som endnu ikke er nået niveauet fra før 2019, har bostederne en meget stor udfordring, da målgruppen ifølge serviceloven har krav på en individuel og konkret vurdering af borgernes behov for sociale relationer og kontakt.

Det er ikke muligt for bostederne at tilgodese individuel ledsagelse for denne gruppe borgere, og med normeringen levnes der stort set kun plads til gruppevise ture ud af huset. Dette er på kant med såvel serviceloven og retssikkerhedsprincipperne, da ethvert menneske har behov for social kontakt, og har krav på at deltage i det sociale liv i et eller andet omfang.

Det er derfor glædeligt, at budgettet for 2021 indeholder en tilførsel af midler til normeringen på bostederne. I budgettet foreslås indført en klippekortsordning for målgruppen, og handicaprådet anbefaler en fleksibel ordning, som kan tilgodese den enkelte i højst mulig grad, velvidende at der er megen forskel på den enkeltes behov.

Det er desuden glædeligt, at folketinget i finansloven for 2021 har afsat midler til forsøg med klippekortsordninger for målgruppen for §85 ledsagelse. Handicaprådet vil følge implementeringen i kommunen tæt.

Tilgængelighedspuljen

Tilgængelighedspuljen, som hvert år uddeles, er jo også et bevis på, at rådet mener det alvorligt, at der skal arbejdes intenst for, at der uanset handicap er lige

adgang og muligheder for alle borgere i Danmark til såvel bygninger som andre fysiske anlæg.

Vi ønsker derfor fremadrettet, at øget tilgængelighed bør indgå i ethvert nyt anlægsarbejde, og rådet anbefaler, at en brugergruppe fra handicapområdet indgår i styre- og følgegruppen i kommunale projekter.

Udviklingstendenser på udvalgte områder set over en årrække

Handicaprådet følger udviklingen på flere konkrete sociale områder tæt. Statistisk materiale er derfor en vigtig brik i forståelsen af problemers omfang, og hvordan der fagligt, metodisk og strategisk arbejdes i praksis i kommunen med disse områder.

STU og arbejdsmarkedsområdet

Rådet ser med bekymring på tal, der indikerer, at færre og færre med handicaps opnår at få en uddannelse og /eller et arbejde. Antallet af unge, som har behov for et STU forløb er stadig stort, og rådet spørger ind til, hvor de unge går hen efter STU forløb. Denne udvikling følger rådet på tæt hold.

Det er glædeligt, at kommunen på arbejdsmarkedsområdet har sat lokale mål for det forebyggende arbejde for at få flere borgere med handicaps i jobs.

Hørings svar

Rådet har udarbejdet høringssvar til forslag til psykiatripolitik, socialpolitisk tilgang, demenspolitik, ny beskæftigelsesplan og til diverse forslag til ændringer i kvalitetsstandarder.

Inklusion i folkeskolen og hele specialundervisningsområdet følges også på tæt hold. Tidlig opsporing og forebyggende indsats i såvel børnehave som de første skoleår er vigtige parametre. Handicaprådet ser med tilfredshed på, at vi har sæde i arbejdsgruppearbejdet med videreudviklingen af inklusion og strategier omkring børn med specifikke problemer.

Sager fra Norddjurs Kommune, der lander i Ankestyrelsen, er et andet problemfelt, som fylder. Omgørelsesprocenterne er stadig en udfordring, men det skal

bemærkes, at der er stor fremgang på børne- og voksen-/handicapområdet i Norddjurs.

Høringsvar til rapporter fra det eksterne sociale tilsyn

Alle tilsynsrapporter fra plejehjem og sociale bosteder behandles på rådets møder året igennem. Det er grundige rapporter, der udarbejdes, og rapporterne giver et godt indtryk af institutionernes måde at arbejde på. Ved problemstillinger udarbejder institutionerne en handleplan med det mål at forbedre kvaliteten til gavn for brugerne.

Mange institutioner må forbedre deres dokumentation i det pædagogiske arbejde. Tilsynet gør opmærksom på, at institutionernes økonomi er uigennemskuelig, hvilket kan give problemer, når institutionspladser besættes af borgere fra andre kommuner.

Det generelle billede er, at der overalt arbejdes ihærdigt for at give borgerne det bedst mulige tilbud. Det er dog bekymrende, at tilsynets rapporter til stadighed og i skarpere vendinger end tidligere gør opmærksom på, at bostederne for udviklingshæmmede har store udfordringer. Nogle temaer går igen på flere af bostederne, herunder:

- Manglende dokumentation
- Manglende faglig viden hos ansatte, som ikke har tilstrækkelig pædagogisk uddannelse
- Gennemstrømningen af personalet er for stort.

Konsekvensen for borgerne er bekymrende - med brug af ikke-pædagogisk uddannet personale og også brug af vikarer. Det frygtes at give utryghed og uro hos brugerne. Kontinuitet og forudsigelighed er nøgleord for arbejdet med udviklingshæmmede. Området kræver stor faglighed og specialisering.

Pårørendepolitik

Handicaprådet anbefaler fortsat, at der fremover nedsættes arbejdsgrupper, der udarbejder konkrete forslag til udmøntning af pårørendepolitikens mange områder. Det er positivt, at der i de lokale pårørenderåd arbejdes med at udvikle lokale målsætninger og handleplaner for pårørendepolitikken. Men det bedste ville være, at der er fælles fodslag om at inddrage pårørende som en ekstra ressource.

Budget 2021

Det er stadigvæk rådets opfattelse, at de vedtagne besparelser fra 2019 i alt for udstrakt grad vil ramme kommunens svage borgere og at voksen- og plejeudvalgets andel af det samlede besparelseskatalog var voldsom.

Det skal nævnes, at voksen-handicapområdet er særlig pressede i disse år.

Regionerne og KKR gennemfører med kommunernes accept rammebesparelser på det specialiserede socialområde, hvilket også rammer voksen-handicapområdet.

Budget 2021 finansierer de meget bekostelige enkeltsager på bekostning af det generelle serviceniveau, som nu i de kommende år fastfryses på et meget lavt niveau.

Ledsagelse til ferie for udviklingshæmmede har fået midler tilbage, så niveauet nu er på et rimeligt niveau. Normeringen på bosteder har stadigvæk et niveau, der giver bostederne en meget stor udfordring i hverdagen. Sygefraværet og personalegennemstrømningen er i forvejen på et højt niveau, hvilket er uheldigt, da struktur, forudsigelighed og tryghed er nøgleord for et godt bosted. De tilførte 2 mio. kr. til forbedring af normeringen er stadig kun en del af den store besparelse i budgettet for 2019 på området, men det er glædeligt, at der nu kan gennemføres en ledsagerordning med klippekort for den målgruppe, som ikke kan få tildelt \$97 ledsagelse.

Sundhedsperspektivet for borgerne ligger rådet meget på sinde, så rådet ønsker at give udtryk for, at kommunen bør sikre, at alle borgere uanset handicap får tilbud på motion- og kulturområdet på lige fod med andre borgere. Det bemærkes, at en kontraktholder af egne midler har besluttet at blive idræts-certificeret, hvilket er meget positivt.

Normeringsmæssigt er sundhedsperspektivet og kravene til patient-sikkerhedsopgaverne en yderligere opgave, som belaster ønsket om de varme hænder.

Dialogmøder med de politiske udvalg

Handicaprådet har hvert år mindst ét dialogmøde med alle politiske udvalg i kommunen undtagen økonomiudvalget.

Det er en vigtig brik i rådets virke. På dialogmøderne drøftes alle de temaer, som handicaprådet ønsker på dagsordenen. Det er positivt, at der på denne måde lyttes

til de historier, som repræsentanter fra handicaporganisationerne præsenterer. Politikernes baggrundsviden bliver på denne måde mere nuanceret, før de træffer beslutninger i rådssalen.

Handicaprådet har drøftet, at det kunne være ønskeligt, at der også indføres dialogmøder med økonomiudvalget og den øverste kommunale ledelse, herunder borgmester og kommunaldirektør. Dette ønske fremsatte vi i 2018, men ønsket er ikke imødekommet.

Desværre er en del dialogmøder blevet aflyst i årets løb, men det er rådets opfattelse, at såvel rådet som de politiske udvalg ønsker at fortsætte med dialogmøderne i samme omfang som før Corona-krisen.

Inddragelse som part

Handicaprådet har tidligere fremført, at det vil være et løft for arbejdet for de svageste borgergrupper, at handicaprådets medlemmer inddrages som direkte part i store projekter fra start. Dette mål tilgodeses i tilfredsstillende grad.

Det kan nævnes, at repræsentanter for rådet har deltaget i følgende projekter og udvalg og råd:

- Udvikling af Grenaa Midt
- Følgegruppe for projekt vedr. motion og idrætsaktiviteter for voksen handicappede
- Medlemskab i Det kommunale kollektive trafikråd
- Medlemskab i Det kommunale beskæftigelsesråd, NBR
- Styregruppe i folkeskolen vedr. inklusion og specialundervisning.

Norddjurs Beskæftigelsesråd

Rådets repræsentant i Norddjurs Beskæftigelsesråd deltager i drøftelser på beskæftigelsesområdet, hvor Norddjurs Beskæftigelsesråd rådgiver erhvervs- og arbejdsmarkedsudvalget. Handicaprådet har i 2020 bl.a. bidraget med input til retning og mål i Beskæftigelsesplan 2021.

Repræsentanter for handicaprådet har deltaget i møde med en række interessenter vedrørende etablering af åbent vands-bane ved Dronningens Ferieby og handicapvenlige stiforbindelser fra Naturskolen til Sydhavnen.

Det kollektive trafikråd har drøftet implementeringen af de store besparelser på busdriften på Djursland. Den nye plan tilgodeser især undervisningsområdet, og det skønnes, at den gennemførte plan nok er den bedst mulige med den økonomi, der er tildelt ordningen. Der er dog stadig fokus på betjeningen af borgerne i Fjellerup, Bønnerup og Glesborg-området.

Inddragelsen tilgodeser i stor grad de synspunkter og de hensyn, som er relevant for den målgruppe, handicaprådet repræsenterer. Vi har blandt andet påpeget, at de kommende busplaner giver kommunen store udfordringer med sammenhængskraften i kommunen. Det er besværligt for borgere i vest at komme til Grenaa med offentlig trafik.

Styregruppen vedrørende specialundervisning og inklusion

Handicaprådet har i året haft en af rådets suppleanter siddende i en af børne- og ungdomsudvalgets nedsatte styregruppe - 'Politik for tidlig indsats og inklusion'. Styregruppens arbejde har været stærkt påvirket af Corona-situationen, og derved har rådets repræsentants bidrag og indflydelse været minimal. Handicaprådet har alligevel søgt at bidrage til udviklingen af dette centrale område og vil fortsat følge det så tæt som muligt.

Handicaprådet har følgende kommentar i forbindelse med styregruppen vedrørende specialundervisning og inklusion:

Rådet følger så tæt som muligt udviklingen på hele skoleområdet.

Vi har særlig fokus på alle elevers sociale-, trivselsmæssige- og læringsbehov.

Det brede specialundervisningsområde er en integreret del af almenskolen i kommunen.

Den brede tilgang har sine udfordringer. Først og fremmest har alle ændringer inden for skoleområdet altid en effekt i forhold til specialundervisningsområdet. Rådet følger derfor med stor bekymring følgerne af de omfattende nedskæringer, der har været de sidste år. Almenskolen er fødeskoler for specialindsatser. Når vilkår forringes i almenskolen, kan det altid aflæses hos den svageste elevgruppes trivsel og læring.

Rådet bidrog ud fra dette syn til arbejdet i styregruppen. Besparelseskravene, der lå bag dette tiltag, kan efter rådets mening ikke ske ved at lukke pladser, men alene ved at mindske behovet for specialundervisningspladser.

Vores skøn på ressourceudfordringerne er, at de samlede udgifter til specialundervisningsområdet på sigt ikke kan reduceres, så længe der er elever på almenområdet, der ikke trives og ikke tilgodeses læringsmæssigt.

Handicaprådet ønsker fortsat, at indsatsen på inklusions- og tidlig indsats området bliver bedre belyst, så bedst mulig praksis tydeliggøres og implementeres bredt på alle skoler.

Handicaprådet ønsker fortsat at være repræsenteret i fremtidige styregrupper på skoleområdet.

Psykiatripolitik i Norddjurs kommune

Arbejdet med udarbejdelse af en psykiatripolitik for Norddjurs Kommune rummede for handicaprådet et kompliceret forarbejde og vigtig stillingtagen til en kompliceret og mangesidig indsats for kommunens svageste borgere i alle aldre.

Psykiatriområdet rummer mange forskellige diagnoser, erkendelse hos den ramte borger, de nære pårørende og dygtighed, empati og kompetencer i kommunens institutioner samt oplyst forståelse hos alle borgere i det nære samfund: En mangesidig humanitær indsats.

Det er vigtigt at få hjælp til at finde vej til helsebringende specialkompetencer - samt kobling til at etablere en god hverdag for borgere med psykisk sygdom.

Vi lægfolk har gennem året deltaget i arrangementer om psykiatri via Dansk Handicapforbund, Region Midtjylland, 2 åbne borgerarrangementer om psykiatri i Pavillonen og Auning Kro: "Sæt dit præg på Norddjurs Kommunes psykiatripolitik", desuden en dagskonference for indbudte i kommunens psykiatrinetværk samt rækken af møder i styregruppen. Arbejdsresultatet blev godt modtaget og vedtaget i kommunalbestyrelsen.

Indholdet: Fokus på målgrupperne, "at komme sig", få en tryk hverdag, kontakt til de pårørende, udbrede viden, smidigt samarbejde og overgange og kontakt til hospital, almen lægepraksis, kamp mod fordomme, tæt kontakt til fritidsliv, idrættsliv, kulturliv, uddannelsesinstitutioner, og frivillige, som har stor værdi for borgere med psykiatriske diagnoser samt fokus på bostederne, fællesskab og

arbejdsliv. Der er fokus på service fra erhvervslivets arbejdspladser, handelsstanden og politiets humanistiske service og kompetent borgerservice i kommunen.

Kommunalbestyrelsens politiske beslutning om psykiatripolitikken bør evalueres, tilpasses og præciseres løbende. Det er handicaprådets ønske, at der følges op med en handleplan, som borgerne let kan finde ud af, orientere sig efter og har tillid til.

Handicapprisen 2020

Mange har fortjent et skulderklap for den store indsats, de yder til gavn for målgruppen.

Der var kun få indstillede igen i år. Det er en negativ udvikling, og det overvejes, at presseomtalen skal være mere udførlig næste år.

Den gennemførte event Norddjurs Award i Åstruphallen i januar måned blev en succes. Evalueringen udtrykte stor tilfredshed i handicaprådet og det blev besluttet at deltage i det fælles event de næste år. Der blev dog påpeget et par ting, som rådet ville forudsætte rettet, før endelig tilkendegivelse af tilsagn om fremtidig permanent ordning. Den nedsatte styringsgruppe for planlægning af den fælles event fik forelagt kritikpunkterne, og det er lovet, at blandt andet tilgængeligheden til lokalerne for kørestolsbrugere skal forbedres, dels til selve lokalet, men også sådan, at eventuelt prisindstillede alle har mulighed for at komme op på podiet. Der skal endvidere være teleslyngemulighed for svagt hørende.

Eventen indeholder fælles prisoverrækkelse for i alt 8 priser, herunder frivilligprisen, kultur- og idrætspriser og handicapprisen.

Tilgængelighedspuljen

I 2020 blev følgende projekter tilgodeset:

- Djursland for Fuld damp
- Dronningens Ferieby
- KFUM spejderne i Auning
- Cafe Grenå.

De godkendte projekter drejede sig blandt andet om handicapvenlige adgangsforhold og toiletter.

Handicaprådet ønsker hvert år en tilbagemelding fra alle tilgodesete projekter, om de tildelte midler anvendes, og der er et ønske om at bese nogle af de største projekter.

Temaer i nærmeste fremtid

På handicaprådets stop-op-dag i april 2021 forsøges en prioritering af indsatsområderne fremover. Der er mange ønsker, og ikke alt kan tilgodeses i 2021. Flere temaer kunne ikke nås i 2020, så det forventes, at følgende temaer prioriteres højt i 2021:

- Voksen-handicappedes fritidstilbud og motion
- Sociale relationer-ensomhed-fællesskab
- Besøg på kommunale institutioner
- Værgemål-fordele-ulemper
- Besøg af borgerrådgiver
- Dialog med borgmester og kommunaldirektør
- Handlinger, der omsætter kvalitetsstandarder
- Handleplan for pårørendepolitikken
- Handleplan for handicappolitikken.

Afrunding

Handicaprådet arbejder intenst på at rådgive kommunalbestyrelsen så konkret og kvalitativt godt som muligt.

Det anbefales, at:

- Brugergrupper inddrages i udviklingsprojekter så tidligt som muligt
- Pårørende og frivilliges indsats understøttes i udmøntningen af pårørendepolitikken
- Der snarest muligt tilbageføres midler til voksen-handicapområdet
- Normeringen på bostederne er stadig udfordret
- Handicappede sikres motion og et sundt liv på bostederne
- Kommunen overvejer samarbejde med God Adgang
- Der tages initiativer til at udmønte handicappolitikken i konkrete handlinger.

Vores mål er at bidrage til, at borgere med handicap har et godt liv i Norddjurs Kommune, og at målgruppen har mulighed for at deltage aktivt i det sociale liv og tilbydes kultur- og idrætsaktiviteter på lige fod med andre borgere.

Handicaprådet giver udtryk for, at der i forvaltningerne er stor velvilje til at informere rådets medlemmer med baggrundsmateriale, statistikker mm.

Handicaprådet takker for et godt og udbytterig samarbejde i 2020.

På handicaprådets rådets vegne

Peter Hjulmand Nielsen

Formand